

ВЗАЄМОДОПОВНЕННЯ МЕТОДІВ І ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА*

Марія ПІДГУРСЬКА

магістр міжнародної економіки,
старший викладач кафедри соціальної роботи
Національного економічного університету (м. Тернопіль)

Copyright © 2009

Робота соціального працівника потребує різносторонніх знань і вмінь, універсальної соціогуманітарної підготовки, яка базується на цілому комплексі навчальних дисциплін. Набір таких дисциплін у різних країнах не однаковий, але у більшості із них студенти обов'язково вивчають філософію, соціологію, психологію, педагогіку, право, медицину, управління.

Соціальний працівник - це спеціаліст у галузі соціальної інженерії і людинознавчих технологій. Як практичний соціолог, він здебільшого глибоко розбирається у соціальних, правових, моральних, психологічних регуляторах життєдіяльності людей.

Традиційна система навчання не сприяє ефективній підготовці спеціалістів. За інформаційно-трансляційного підходу студент є пасивним учасником навчального процесу, формально засвоює інформацію, не має внутрішньої мотивації в оволодінні майбутньою спеціальною діяльністю, у підвищенні свого професійного рівня.

Відтак актуальним є впровадження сучасних комунікативних технологій та активних методів навчання, основними перевагами яких є орієнтація на співробітництво викладача і студента, синхронне освоєння теоретичних основ, спрямований самостійний пошук, творчий підхід до навчальної діяльності, створення особливої емоційної атмосфери, опора на самооцінку і самокритичне ставлення до рівня особистої готовності ефективно розв'язувати найскладніші соціально-психологічні проблеми людей.

Загалом активні методи навчання у сучасній вищій школі набули широкого використання. Свій позитив справляє і впровадження кредитно-модульної системи навчання. Однак вивчення наукових і науково-методичних джерел дає підстави стверджувати, що дана проблематика недостатньо досліджена у проєкції на систему навчання соціальній роботі, підготовки і перепідготовки соціальних працівників.

* Дослідження здійснене в межах колективної теми кафедри соціальної роботи ТНЕУ "Соціокультурна мислєдіяльність як методологічна основа соціальної роботи", затвердженої УкрНТІ на 2009–2013 роки.

Під активними методами навчання розуміємо таке організоване оволодіння студентами певним досвідом, коли вони виявляють високу пошукову активність, достатньо вмотивовані тривалою навчальною діяльністю, зайняті самостійною творчою роботою, постійно й позитивно взаємодіють із навчальною групою та викладачем. У цьому контексті у процесі підготовки соціальних працівників доцільно застосовувати комп'ютерні програми та ігри з соціальної роботи, відповідний довідковий матеріал, контрольні тести для перевірки знань та вмінь студентів.

Використання дистанційно зорієнтованої, очно-заочної технології навчання соціальних працівників спрямоване, перш за все, на їх масову перепідготовку і професійну адаптацію до нових умов господарювання. Розвиток такого навчання вочевидь сприяє розв'язанню таких важливих соціально-економічних проблем, як масове підвищення освітнього рівня населення, перепідготовка і підвищення кваліфікації спеціалістів (зокрема, соціальних педагогів і соціальних працівників) у зв'язку з переходом на нові технології, а використання нетрадиційних підходів в організації дистанційної освіти дозволяє, при її низькій вартості (порівняно з денною формою навчання), забезпечити високу якість підготовки спеціалістів та магістрів.

Технологія дистанційно активного навчання зорієнтована на такі соціальні групи [див. 1; 3]:

- молодь, яка не має змоги поєднувати навчання з роботою;
- офіцерів, котрі потрапили під скорочення, та членів їх сімей;
- звільнених чи скорочених громадських осіб;
- керівників регіональних органів влади та управління;
- осіб усіх вікових категорій, які проживають у віддалених місцевостях;
- працюючих, які вже мають освіту, але бажають здобути нові знання;
- студентів, котрі одночасно навчаються у різних ВНЗ;
- осіб, які неспроможні навчатися на денній форм
- викладачі різних навчальних закладів, включаючи ВНЗ;

Залежно від змісту навчальної дисципліни із соціальної роботи при дистанційному навчанні використовуються різні засоби навчання - аудіо- і відеолекції, комп'ютерні програми, віртуальні бібліотеки, проблемні лекції, активні семінари у виді дискусій, "круглих столів", ігрових форм, курсові роботи і т.д. Крім того, кожний ВНЗ фактично реалізує специфічну освітню технологію підготовки соціального працівника, зважаючи на профіль, географічне розташування, кадровий та інший ресурсний потенціал закладу.

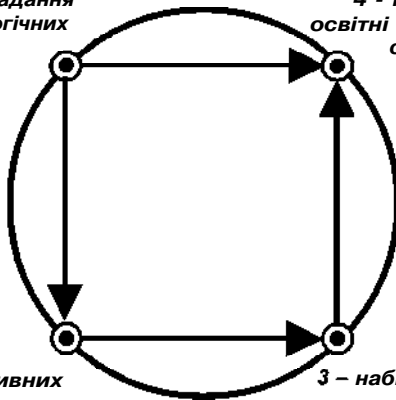
Сутнісно технологічний аспект системи професійної підготовки соціального працівника, на наш погляд, можна подати у вигляді мислєсхеми, що створена за принципом кватерності (*рис.*).

Її три засадничих складові утворюють: а) методики викладання соціально-психологічних дисциплін, що входять до затвердженого МОН України навчального плану всіх трьох освітньо-кваліфікаційних рівнів - бакалавр, спеціаліст, магістр; б) вищеокреслена сукупність активних методів навчання, що реально використовується професорсько-викладацьким складом випускової кафедри; в) набір традиційних та інноваційних технологій навчання, зонайперше модульних, інтерактивних, модульно-розвивальних [див. детально 4]. У систем-

**1 - методики викладання
соціально-психологічних
дисциплін**

**4 - класичні та інноваційні
освітні технології підготовки
соціального працівника**

**2 - сукупність активних
методів навчання**

**3 – набір технологій навчання
у ВНЗ**

Рис.

***Методика, методи, навчальні та освітні технології
як цілісна система професійної підготовки
соціального працівника***

ному взаємодоповненні вони й уможливають дієвість класичних та інноваційних освітніх технологій підготовки соціальних працівників, а головне — їх діалектичне поєднання, що й зумовлює спроектовану якість цієї підготовки.

1. Воронина Т., Молчанова О. Управление инновациями в сфере образования // Высшее образование в России. — 2001. — № 6. — С. 3–12;

2. Горілий А.Г. Загальні завдання підготовки фахівців соціальної роботи // Соціальна робота: теорія, досвід, перспективи: Матеріали доповідей Міжнар. н.-пр. конф. — К., 1999. — С. 357–359.

3. Иванов В. Социальные технологии в современном мире. — М., 1996. — 326 с.

4. Фурман А.В. Модульно-розвивальне навчання: принципи, умови, забезпечення: Монографія. — К.: Правда Ярославичів, 1997. — 340 с.

Надійшла до редакції 5.01.2009.